

Павліченко І.М.

старший викладач кафедри права
та правоохоронної діяльності
Державного університету
«Житомирська політехніка»

Барис А.О.

студентка
Державного університету «Житомирська політехніка»
Місто Житомир

МІСЦЕ МОЛОДІ НА СУЧАСНОМУ РИНКУ ПРАЦІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМАТИКА

Вступ. Щорічно зростає кількість активної молоді, яка перш за все має на меті працевлаштування та отримання престижної заробітної плати, однак роботодавці не поспішають приймати на роботу недосвідчених фахівців, оскільки студенти не готові конкурувати з представниками інших економічно активних груп населення. Причиною цього є низка чинників, серед яких безвідповідальне ставлення до виконання своїх обов'язків та недостатній рівень знань молодих працівників, котрі здатні похитнути авторитет навіть найпрестижнішої компанії з багаторічним досвідом роботи і негативно вплинути на подальший ріст компанії в масштабах країни.

Мета дослідження. Ключовим завданням даного дослідження є здійснення аналізу сучасного ринку праці в Україні, пошук гарантій щодо надання першого робочого місця для молоді та шляхів вирішення проблем на шляху до успішного працевлаштування.

Результати дослідження. Наразі однією з головних юридичних гарантій працевлаштування виділяють забезпечення молоді першим робочим місцем [3]. Якщо брати до уваги саме перший досвід студентів, то слід звернути увагу на ст. 197 КЗпП, яка наголошує на тому, що працездатній молоді - громадянам України віком від 15 до 28 років після закінчення або припинення навчання у

загальноосвітніх, професійних навчально-виховних і вищих навчальних закладах, завершення професійної підготовки і перепідготовки, а також після звільнення зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації надається перше робоче місце на строк не менше двох років [2]. Зазначена норма є значною перевагою молоді перед старшим поколінням, однак має певні недоліки, тому що не враховується така масштабна соціальна категорія, як неповнолітні, адже законом визначена необхідність бути наділеним статусом випускника певного навчального закладу.

На противагу цьому, особи наділені можливістю реалізувати своє конституційне право на працю з 16 років, а в окремих випадках, передбачених законодавством, і з 14-15 років. Відповідно до ст. 188 КПЗП України за згодою одного з батьків або особи, що його замінює, можуть, як виняток, прийматись на роботу особи, які досягли п'ятнадцяти років, а для підготовки молоді до продуктивної праці допускається прийняття на роботу учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів для виконання легкої роботи, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час по досягненні ними чотирнадцятирічного віку за згодою одного з батьків або особи, що його замінює. У такому разі їх слід вважати повноправними суб'єктами трудових правовідносин, на що вказує ст. 187 КПЗП України, наголошуючи на тому, що неповнолітні, тобто особи, що не досягли вісімнадцяти років, у трудових правовідносинах прирівнюються у правах до повнолітніх [2]. Прогалини у законодавстві не дають змогу коректно його тлумачити, що погіршує ситуацію з першочерговою метою молоді – отриманням омріяного робочого місця.

У Законі України «Про зайнятість населення» окреслено розширення можливостей для підвищення конкурентоспроможної молоді та визначено у ст. 29 цього Закону, що студенти закладів фахової передвищої та вищої освіти, учні закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які здобули професію (кваліфікацію) за освітньо-кваліфікаційним рівнем "кваліфікований робітник", освітньо-професійним ступенем "фаховий молодший бакалавр", освітнім ступенем "молодший бакалавр", "бакалавр", "магістр" та продовжують

навчатися на наступному освітньо-кваліфікаційному рівні, мають право проходити стажування за професією (спеціальністю), за якою здобувається освіта, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, на умовах, визначених договором про стажування у вільний від навчання час. Варто зауважити, що метою стажування є набуття досвіду з виконання професійних завдань та обов'язків, удосконалення професійних знань, умінь та навичок, вивчення та засвоєння нових технологій, техніки, набуття додаткових компетенцій, що надає змогу виправити недолік недосвідченості молодих спеціалістів, уникнути ризиків пошкодження матеріалів або засобів виробництва на підприємстві [4].

Паралельно з підвищеним рівнем освітньої активності хвилюючим залишається питання наявності прошарку населення, яке знаходиться поза системою зайнятості та освіти, що характеризується середнім показником частки осіб у віці 15–24 років, яка не задіяна до праці, навчання та здобуття професії (NEET), що свідчить про надзвичайно довготривалий вплив економічного спаду на молодих людей [8]. Така тенденція спровокувала дефіцит професійних і комунікативних навичок, що певним чином відобразиться на самореалізації в подальшому та показниках безробіття в країні, а також становить ризики зародження соціальної ізоляції, виникнення проявів девіантної поведінки і заохочення молоді до ризикованих форм діяльності. Представники цієї категорії в цілому становлять загрозу для суспільства, оскільки таке явище пов'язано з втратою податкових надходжень, збільшенням фінансування на соціальне забезпечення молоді, а також видатків на утримання соціальних служб, боротьбу із підвищеним рівнем злочинності та реабілітацію молодих людей [1]. В Україні на законодавчому рівні протидія поширенню NEET зосереджена в молодіжній політиці та зводиться до підтримки молоді у сфері виховання та освіти, забезпечення зайнятості молоді, економічного розвитку молодих сімей, поширення молодіжних громадських об'єднань і організацій.

Пріоритетним шляхом вирішення проблеми працевлаштування молоді можна виокремити молодіжні центри, особливості діяльності яких закріплені у статті 15 Закону України «Про основні засади молодіжної політики» [6].

Визначена норма вказує на те, що місцеві молодіжні центри сприяють соціальному та індивідуальному розвитку дітей та молоді на засадах залучення до прийняття рішень та інтеграції в життя громади, забезпечують розвиток громадянської та неформальної освіти, запроваджують інші форми змістовного дозвілля дітей та молоді, здійснюють методичне та інформаційне забезпечення діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань, інших суб'єктів молодіжної роботи[5]. Варто додати, що їх напрями трудової діяльності визначаються згідно із бажаннями та потребами молодих людей окремого населеного пункту. На сьогоднішній день в Україні спостерігається активна діяльність декількох сотень молодіжних центрів, у тому числі сформованих на базі закладів освіти, культури та спорту, які набувають поширення в маленьких містах і селах України [7].

Висновки. Таким чином, пріоритетними шляхами вирішення проблем працевлаштування молоді на ринку праці України слід визначити чітко сформульовану мету опанування певної професії, спеціальності чи посади, забезпечення комунікації між працівником та роботодавцем, створення молодіжних центрів та поширення інформації щодо їх роботи та запровадження гнучких форм зайнятості населення. Перелік поданих пропозицій щодо вдосконалення системи працевлаштування молоді має на меті зміцнити їх конкурентоспроможність на ринку праці, стимулювати до пошуку роботи та стабільного заробітку, а також сприятиме покращенню умов праці молоді, яка є рушійною силою на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Дудин В., Ткалич О. Спільне. Праця замість молодості: загрози для молоді на ринку праці. – 04 липня 2016 р. URL: <https://commons.com.ua/ru/pratsya-zamist-molodosti-zagrozi-dlya-molodi-na-rinku/>
2. Кодекс законів про працю України // затверджується Законом № 322-VIII від 10.12.71 ВВР, – 1971.

3. Матеріали семінару на базі Новоселицького районного центру зайнятості на тему «Особливості зайнятості молоді», 16 січня 2019 р., Чернівецька область // Праця молоді: права та гарантії. – URL: <https://www.legalaid.gov.ua/novyny/pratsya-molodi-prava-ta-garantiyi/>.
4. Про зайнятість населення: Закон України від 05 липня 2012 року № 5067-VI / Верховна Рада України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.
5. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27 квітня 2021 р. №1414-IX. Верховна Рада України. URL: – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>.
6. Старченко І. Д. Міністерство юстиції України. Працевлаштування молоді на перше робоче місце // URL: https://minjust.gov.ua/m/str_37963.
7. Швець П. А. Молодь на ринку праці України: проблеми, тенденції й особливості // Соціально-трудова відносина: теорія та практика. – 2018. -№1. – с. 149-157. – URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197267897.pdf>
8. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні / Міністерство молоді та спорту України Державний інститут сімейної та молодіжної політики. – Київ, 2019 р. – 107 с.